

Τά νέα βιβλία

Σκηνοθέτες του κινηματογράφου Ρίτσαρντ Φλέησερ τέχνη ή τεχνική;

Από την ψυχιατρική στον κόσμο του κινηματογράφου

Ο «Δόκτωρ Ντούλιτλ», «Ο στραγγαλιστής της Βαστώνης», πολεμικά φιλμ, γουέστερν, μιά ταινία επιστημονικής φαντασίας, ένα φιλμ τέχνης και πολλά άλλα αποτελούν την μέχρι τώρα σημαντική προσφορά του σκηνοθέτη Ρίτσαρντ Φλέησερ. Η εικόνα που δίνει συνολικά ο σκηνοθέτης αυτός είναι πως αποτελεί λιγότερο έναν «συγγραφέα» και περισσότερο έναν «σκηνοθέτη», ικανό να αναμινύει ένα εύρύ φάσμα στοιχείων με μαστοριά. Με μιά προσεκτικότερη εξέταση ανακαλύπτει κανείς ότι στις πιο ενδιαφέρουσες ταινίες του υπάρχει μιά συνέχεια θεματικών στοιχείων.

νοθέτης δίνει μιά σχέση παιδευτική ανάμεσα στον Νέμο και τον νεαρό ναύτη (παιγμένους από τον Τζέιμς Μέησον και τον Κέκ Ντάβινς), κάτι που θα ξανασυνθέσει σε άλλες ταινίες του.

του έγκληματος και της τιμωρίας. Και τó δυό δραματοποιούν φημιμένες δικές «εγκλημάτια», ενώ στο δεύτερο υπάρχει μιά άγρευση μέσα στο δικαστήριο, που στρέφεται κατά της θανατικής ποινής. Ο Φλέησερ δεν νοιάστηκε τόσο να ανακασκευάσει την γνωστή ιστορία, αλλά να δώσει ένα δρα-

νου, αλλά για να θέσει τόσο αυτόν όσο κι αυτούς που προσπαθούν να ξεδιαλύνουν το έγκλημα μέσα στο μωσαϊκό του κοινωνικού τους περιβάλλοντος. Πριν από το φιλμ αυτό, όμως, είχε δώσει αξιόλογα έργα. Ξεχωρίζουν το «Φανταστικό ταξίδι», όπου μιά ομάδα επιστημόνων μπαίνει στο αίμα ενός άδενου με μιά θαυματουργή συσκευή - υποβρύχιο γιό νό φτάσει στην έστια της άρρωστιας και να την θεραπεύσουν. Ήταν ένα φιλμ επιστημονικής φαντασίας ιδιαίτερα έξυπνο.

Αλλά φίλμ

Γενικά, στην δεκαετία του 1960 ο Φλέησερ γύρισε φιλμ που άλλα αποτελέσαν οικονομικές όποιτυχίες, όπως ο «Δόκτωρ Ντούλιτλ» και το πολεμικό «Τόρα, Τόρα, Τόρα», άλλα, όμως, έπαινεθηκαν, και έντυπωσιάσαν όπως ο «Βοραθάς», ένα βισικό έπος αξιοσημείωτο για την ζωντανία του και την δύναμη της εικόνας του (όπως η χρησιμοποίηση μιάς πραγματικής εκκλιψης για την σκηνή της Σταύρωσης) και για την επεξεργασία του προσφιλοφύς στον σκηνοθέτη θέματος του λυτρωμού.

Στην δεκαετία του 1970 ο Φλέησερ γύρισε ταινίες με μικρότερος προϋπολογισμού, αλλά που άρεσαν. Αναφέρονται ο «Τυφλός τρόμος», μιά ταινία φόβου, κι ακόμη οι «Νέοι κένταυροι», «Η τελευταία διαδρομή» και το «Σούλερ Γκρήν» το φιλμ στο οποίο πρωταγωνιστούν ο Τσάρλτον Ηστον, στο ρόλο ενός αστυνομικού μιάς πολιτείας του έπομενου αιώνα και ο Εντουαρντ Ρόμπερσον. Σε όλα βρισκεί κανείς μιά σχέση σπέρμα - γιού και ακόμη κρυπτοθησκευτική λύτρωση. Είναι κρίμα που τό πιο πρόσφατα έργα του Φλέησερ, όπως τό «Πολιτική και ιρωτής», «Ασάντι» και «Απιστευτή Σάρα» δεν βρίσκονται στο ύψος των προηγούμενων.

Πό καινούργια ταινία του Φλέησερ είναι ο «Κόναν ο καταστροφάς» που θυμίζει τό «Βίκινγκς». Και όλο αυτό τό έργο του Φλέησερ δείχνει πως πρόκειται για έναν άξιο τεχνίτη που συχνά έφτασε να πείθει ότι είναι και άξιος καλλιτέχνης.

Η συνέχεια

Τά φιλμ που ακολούθησαν στην έπομένη δεκαετία δίνουν, μερικά, την ίδια διδακτική σχέ-

Μιά σκηνή από την πρόσφατη ταινία του Φλέησερ - Κόναν ο καταστροφάς

ση, όπως, για παράδειγμα, στο φιλμ «Μεταξύ ούρανού και κόλασης» ή στο «Αυτές οι χιλιάδες λήφοι» όπου υπάρχει κάποια σχέση προσώπων που κάποια είναι ο διδόνικω ή ο σοφός και κάποιος άλλος ο «μαθετής».

ματικό πλάνο «δυσαιμοίου», στο πρώτο φιλμ μεταξύ θύματος και δολοφόνου, στο δεύτερο μεταξύ των δύο δολοφόνων.

Στον «Στραγγιστή της Βοστώνης» ο σκηνοθέτης προχωρεί με διαφωρητικό τρόπο, χρησιμοποιώντας με επιδειξότητα μιά τεχνική πολλαπλής εικόνας όχι μόνο για να μάς εισάγει στα ταραγμένα λογικά τό δολοφώ-

στά φιλμ «Τό κορίτσι της κόκκινης θελοΰδινης κούβιας» και «Εξαναγκασμός» πρόβαλλει τό μεγάλο θέμα

Συνέντευξη με έναν στάρ Γ. Κωνοταντίνου: «Η επιθεώρηση είναι σειρήνα» Ο πολιτικός συνδικαλισμός θα... «ρημάξει» τό θέατρο

Ο Γιώργος Κωνοταντίνου είναι και πάλι κοντά μας, μαζί με τόν Μιχαλόπουλο, τήν Προέδρου και άλλους καλλιτέχνης, παρουσιάζοντας επιθεώρηση ό κεντρικό θέατρο της πόλης με μεγάλη προσέλευση κοινού, όπως πάντα. Και είναι ευχαριστημένος πάντα από αυτή τήν πόλη, που από τό τελευταία 20 χρόνια τήν έχει επισκεφθεί με βάση τουλάχιστον δεκαπέντε φορές.

Επιθεώρηση, λοιπόν πάλι. Και τό έρώτημα που τού θέτουμε έρχεται αυτόματα και δικαιολογημένο: - Πόση μαγεία έχει τό μουσικό θέατρο, ώστε να σέ άπορροφή ή επιθεώρηση και τό μουσικά, ενώ είστε ένας ήθοποιός που έγινε από τό «Βεατρο Τέχνης»; - Δέν είναι τόσο περίεργο, άν σκεφτείς ότι ο πατέρας μου (ό Κωνοταντίνου) και ή μητέρα μου (ή Φιλοσόφου), θείο μου και θείες μου, ήταν όλοι ήθοποιοί του μουσικού θεάτρου. Ετσι ξεκίνησα με τό μουσικό θέατρο μέσα σ' αυτά μου. Στην κατοχή μάάλιστα είχα έμφανιστεί και στην σκηνή σέ ένα ρόλο παιδιού. Αργότερα γράφτηκα στην σχολή Μουζενιδι, για μουσική κωμωδία, κι όταν έκλεισε ή σχολή, πήγα στη σχολή του Έθνικού αλλά άπορρίφθηκα. Ετσι πήγα στη σχολή του Κοΰν. Επαίξα πρόδα, μέχρι τό 1966 και ως τότε ποτέ δέν φανταζόμουν ότι θά έπαίξε στην επιθεώρηση. Ένα καλοκαίρι παίξαμε στο

Ντότις Λέσσινγκ: «Τραγουδάει τό χορτάρι...»

Είναι ετύχημα πού, έστω και άργό, τό έργο μάς από τις σημαντικότερες μορφές της σύγχρονης άγγλικής πεζογραφίας μεταφράζεται στο έλληνικά. Βέβαια, τό βιβλίο αυτό δέν είναι καθόλου καινούργιο, στην άγγλική έχει δημοσιευθεί τό 1950 και είναι τό πρώτο μυθιστόρημα της Λέσσινγκ, που τήν χώρισε από τήν άρχή τή φήμη της καλής πεζογράφου. Στο μυθιστόρημα περιγράφεται ή τραγική ιστορία μιάς λευκής Νοτιοαφρικανιάς γυναίκας, Παρακολουθώντας και αναλύοντας θήμα πρós θήμα τήν πορεία της ζωής της Μαίρης Τέρνερ, μέσα από τις σχέσεις της με τήν λευκή ροδεσιανή κοινωνία, με τόν άντρα της και με τους μαύρους υπηρέτες της, ή Λέσσινγκ κατορθώνει νά δώσει παρόλληλα και τό χρονικό της κατάρρευσης ενός γάμου, αλλά και μιά ανελέητη κοινωνική κριτική της κυριαρχίας των λευκών στην προπολεμική Νότια Ροδεσία. Τόν όσα εξακολουθούν νά συμβαίνουν σήμερα στη Νότια Αφρική, δίνουν ένα πρόσθετο ένδιαφέρον στο βιβλίο «Τραγουδάει τό χορτάρι», που μετέφρασε ή Κωστούλα Σκλαβενίτη. (Εκδόσεις «Γνώση»).

Τζόζεφ Κόνραντ: «Η τρελή του Αλμάγερ»

Σέ έξωτικό τόπος διαδραματίζεται και τό μυθιστόρημα τού Κόνραντ, τού δεξιοτέχη συγγραφέα τού «Λόρδου Τζέιμ», τού «Τυφάνα» και τούσων άλλων συναρπαστικών βιβλίων. Η ιστορία τού βιβλίου αυτού διαδραματίζεται από άρχιπέλαγος της Μαλαισίας με έναν και μοναδικό λευκό κάτοικο. Βασικά στοιχεία τού μυθιστορήματος μιά έρεπιμένη βίλα και ένας θαυμάσιος που δέν βρέθηκε ποτέ, οι μηχανογραφίες και οι τοπικοί πολιτικοί άνταγωνισμοί, μιά ίθαγενής κρή κausάρων που γίνεται κυρία Αλμάγερ μιά ποτέ δέν δέχεται πώς ό λευκός υπάλληλός της ήταν ό άντρας που της ταιρίαζε, ή άμορφη κρή της Νίνα, ή σκλάβο Ταρμίνα. Κι όλα αυτά τό στοιχεία δίνονται από τήν πένα τού Κόνραντ με μαεστρία αλλά και με πάθος που θυμίζει τις τρπικές θύλαες. Τά βιβλίο έχει μεταφράσει ή Χριστίνα Μπάμπου - Παγκουρέλη. (Εκδόσεις Καστανιώτη).

Νόρμαν Μέηλερ: «Τό πάρκο των έλαφιών»

Στην έρημιά των κόκτων της Νότιας Καλιφόρνιας θρίσκει μια όση άνηθικότητα και αισθησιασμού. Στο έξωτικό και παρακριακό αυτό καταφύγιο της «Χρυσής έρημου», συγκεντρώνεται ή άφάρκρεμα τού Χόλλυγουντ για νά άποδράσει από τους ρόλους στούς όποιους έχει τυποποιηθεί. Μακριά από τήν εύθραυστη βιτρίνα της πρωτεύουσας, τά άπονευρωμένα πάθη, οι διαψευσμένα φιλοδοξίες, οι λαγνεσίες και οι άπελιπίεις αυτού τού πλήθους ύψώνονται στην επιφάνεια γυνάμ ά δρομολογία από τήν άδυσώπητη αλλά και συμπονετική ματιά τού Μέηλερ, τού Αμερικανού συγγραφέα που προσπάθηκε πάντα να είναι έκφραστής των έξελίξεων και φαινομένων της μεταπολεμικής ζωής της πατρίδας του. Τό βιβλίο μετέφρασε ό Γιώργος Τασσόπουλος. (Εκδόσεις «Πλέθρον»).

Τζωρτζ Οργουελ: «Η κόρη τού παπά»

Ακόμα ένα πεζογράφημα από τόν συγγραφέα της «Φόρμας των ζώων» και τού «1984». Μιά όπαλεια της μήμηης όδηγει τήν Ντόροθυ, τήν ήρωίδα τού βιβλίου, μιά Άγγλίδα γεροντοκόρη, από τήν μονότηρη ζωή σάν «κόρη έφημέριου» στούς έδραίους τού Λονδίνου, στή χωρρία τού Κέντ και στή φρίκη ένός ιδιωτικού σχολείου τέταρτης κατηγορίας, για νά γυρισει τελικά στην άσφυκτική ζωή τού πατριού σπιτιού. Με τήν «Κόρη τού παπά», που μετέφρασε ή Αλίκη Λυκαριδοπούλου, ο Οργουελ μάς παρουσιάζει ένα από τά πρώμα κομμάτια τού κοινωνικού ρεπορτάζ, καθώς άναπαριστά με φοβερή άκρίβεια τήν μέγερια και τήν πνευματική πείνα που συνοδεύουν τήν Ντόροθυ στην Άγγλία της δεκαετίας τού 1930. (Εκδόσεις «Ελευθέρος Τύπος»).

Νίκο Μπακόλα: «Εμβάτηρια - Υγνος θάνατος»

Δεύτερη έκδοση των πεζογραφημάτων αυτών τού συγγραφέα. Τά τρία «Εμβάτηρια» γράφθηκαν κι έκδόθηκαν μέσα στην έπταετία. Οι συνθήκες της έποχής έκείνης δέν επέτρεψαν νά κυκλοφορήσουν έξω από έναν περιορισμένο κύκλο φίλων, δημοσιογράφων και κριτικών. Οι τρεις ιστορίες, μιά άφηρηχη άνεμική και έλλειπτική, μιλούν ή πρώτη για τήν έρωτική περιπέτεια ένός Ρωμιού και μιάς Εβραιοπούλας στην παλιά Θεσσαλονίκη, ή δεύτερη για ένα καί τυχ ήγκλημα και τή συνεισέεις τού, ή τρίτη για μιά σχέση έξεταζόντος και έξεταζόμενου, άνακρινόντος και άνακρινόμενου. Και στή τριε «Εμβάτηρια» τό στοιχείο τού έρωτα, της καταδίωξης, της φυγής (σέ διάφορες μορφές) είναι έντονα. Με τόν «Υγνος θάνατος» ή συμειρηκή γραφή φτάνει σ' ένα προχωρημένο -για τήν έλληνική πεζογραφία- σημείο, καθώς ή έναλλαγή άνδρου και πραγματικότητας -και ό αισθητικός προβληματισμός πάνω στην έναλλαγή αυτή- προσπαθεί νά διερευνήσει και νά έκφράσει τό σύγχρονο ψυχισμό τού άφηγητή. (Εκδόσεις «Κέδρος»).

Αλέξανδρου Κοτζιά: «Αφηγηματικά»

Συνέλινας τήν ένδοξη αλ βιβλία τού συγγραφέα...

